וקראת לשבת עונג

עלון תורני להלכה באמונה ובמסורת השבוע

גליון מס' 872

פרשת ויצא

י"א כסלו התשפ"ז

לתגובות, הערות והארות ולקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ אסתר מישה בת זהירה ע"ה | לע"נ יצחק בן מישה אסתר ע"ה | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה | לע"נ מזל בת אסתר ע"ה | לע"נ רחל שנהז בת מנורה ע"ה

לרפואת כל חולי עמו ישראל ובכללם אביגיל ויהונתן בני אורה תחי', ולהצלחת כל התומכים והמסייעים בהפצת העלון ברוחניות ובגשמיות

בפתח הגליון

הרה"ג שלום מאיר וולק צצ"ל

"עינייך כיונים"

יעקב אבינו עוזב את בית אביו, נפרד מישיבתו של עבר בה הסתתר ארבע עשרה שנים והולך לחרן לשאת אשה, לייסד את בית ישראל, להעמיד שבטי יה. בדרכו זוכה הוא למחזה הסולם, להבטחה אלוקית: "והנה אנוכי עימך, ושמרתיך בכל אשר תלך, והשיבותיך אל האדמה הזאת, כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דיברתי לך". וביארו רבותינו, שלא ליעקב אבינו לבדו ניתנה הבטחה זו, אלא כמייסד האומה היהודית, אבי השבטים הקדושים: אם עד כה נבחר אחד ונדחה אחר - יצחק אבינו נבחר וישמעאל ובני קטורה נדחו, יעקב אבינו נבחר ועשיו נדחה - מעתה ואילך "מיטתו שלמה, ואין פסול בזרעו" לדורי דורות. שישראל אף על פי שחטא ישראל הוא, ויהודי בכל מקום שנופל - בחיקו של הבורא הוא נופל!

בענין זה, סיפר הצדיק רבי אריה לוין זצ"ל, "רב האסירים", שבנעוריו זכה להסתופף בצילו של הגאון רבי חיים ברלין זצ"ל, בנו של הנצי"ב מוולוז'ין זצ"ל. פעם, לפני קבלת שבת, ראה את רבו אומר "שיר השירים" בנעימה ובדבקות, ובהגיעו לפסוק: "הנך יפה, רעייתי, הנך יפה עינייך יונים" פרץ בבכי ועיניו זלגו דמעות. תמה רבי אריה: פסוק זה בשבח ישראל נאמר, ומה מקום בו לבכיה?

נענה רבי חיים ואמר: "בכל פעם שאני מגיע לפסוק זה, נזכר אני במעשה שהיה!" וסיפר, שכאשר כיהן כרבה של מוסקבה הגיע לביתו אדם זר, שלא נמנה על בני הקהילה. ביקש סליחת הנוכחים, ברצונו לשוחח עם הרב ביחידות. כשנשארו לבדם סיפר שהוא יהודי מתושבי העיר. נולד לו בן, והוא רוצה להכניסו בבריתו של אברהם אבינו. ברכו הרב בברכת "מזל טוב", ותמה לפשר הסודיות. סח הלה שכבר ניתק כל קשר עם היהדות ומצוותיה, רחמנא ליצלן, ומסחרו עם הכמרים בתשמישי עבודה זרה. אסור שיחשדו ביהדותו חשד קל, כי אז יחרימוהו ויתרושש. לפיכך חייבת ה'ברית' להתבצע בצינעה. הורהו הרב לשלח באותו יום את המשרתות מביתו, ועלה למעונו ביום המיועד. האב היה הסנדק והרב מל ובירך, וביקש להודיעו ביום השלישי משלום התינוק.

ביום השלישי הגיע האב, בישר שהכל כשורה וביקש לשלם. סירב הרב ליטול כסף עבור המצווה. התעקש האב, והרב אמר: "אם רצונך לשלם לי - אבקש בתמורה תשובה לשאלה: הן יהודי מתבולל אתה, ואת בנך תגדל לבטח בחילוניות מובהקת - מה ראית איפוא לסכן את מעמדך ופרנסתך ולמול את בנך?" והיהודי ענה: "רבי, בעוונותי התרחקתי משמירת המצוות והכבדתי עוונות. אך, מי יודע, יתכן ויום אחד אערוך חשבון נפשי ואשוב לכור מחצבתי, הלא אין דלתות התשובה ננעלות! אבל כשנולד בני, חשבתי לעצמי: הרי יגדל בבית שאין בו סממן יהודי, כיצד יידע מה מקורו - אם יתעורר לבו לחפש את שרשיו, כיצד יידע היכן לחפש, כיצד יידע מה לבקש?! על כן החלטתי למולו, שיהיה חותם היהדות בבשרו, וימצא את דרכו!"...

כשמעי זאת, אמר רבי חיים ברלין, אורו עיני להבין את הפסוק: "הנך יפה, רעייתי, הנך יפה עינייך יונים". לאמר: "הנך יפה" כשאת "רעייתי". כשאנו דבוקים בבורא יתברך ומקיימים מצוותיו, אין יופי כיופיינו! אבל גם אם יהודי מתרשל, חלילה, גם אם סטה מדרך האבות - ואין הקדוש ברוך הוא ותרן, על כל עבירה יקבל עונשו, בכל מצוה שתחסר יתמעט חלקו בגן העדן - אבל אין היהודי מאבד מיופיו וזוהרו, "הנך יפה - עינייך יונים". כי על עיני היונים אמרו חכמים, שאין הגוזל מדדה מקינו אלא אם רואהו, ומצוי עימו בקשר עין.

כך אין יהודי מתרחק מצור מחצבתו עד ניתוק הקשר, חלילה. אינו מגיע לנקודת אל חזור". ובכל פעם שהיה רבי חיים מגיע לפסוק זה נזכר היה במעשה זה, ועיניו זלגו דמעות...

זכינו, ואלפי רבבות ישראל התקבצו בארץ האבות, זכו לקיום הבטחת "והשיבותיך אל האדמה הזאת". ועתה זכינו, והתעוררות תשובה פוקדת את העם היושב בציון, ובקרוב יקויים בנו סוף הפסוק: "כי לא אעזבך, עד אשר אם עשיתי את אשר דיברתי לך!"

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו **עובדיה יוסף** זצוק"ל

רבנו רץ בעקבותיו...

מפי בעל המעשה: כשמלאו לבני שלש שנים באתי עימו לרבינו הגדול, כדי שיעשה לו 'חלאקה' ויגזור לו מעט שיער ויברך אותו.

כשהגענו לביתו ברחוב הקבלן ראיתי את הרב יוצא ממכוניתו, וכדי לא להטריחו יותר מדאי בביתו הגשתי לו את המספריים וביקשתיו לגזור לבני משערותיו.

הרב הסכים ומתוך חיבה נתן הוא טפיחה קלה על כתף הילד.

למרות שנהנתי מהאבהות שהקרין רבינו, בני הקטן נבהל וחיש קל ברח מהמקום..

רבינו הגדול רץ גם הוא בעקבותיו...

העוברים ושבים שפשפו עיניהם בתדהמה שראו את רבינו רץ אחרי ילד קטן, ניסיתי בעדינות להניא את הרב מלרוץ אחרי הילד, אף לשווא.

הרב היה אז בגיל שמונים וחמש שנה. עד שהצליח לשכנעו, והתכופף והרימו על זרועותיו.

מה שקרה אחר כך זה היה בלתי ייאמן, במשך רבע שעה התאמץ רבינו לפייס את בני, ולא נתקררה דעתו עד שעלה איתו לביתו, ואחר כבוד הכניסו לבית והעניק לו אחר כבוד את אחד מספריו עם הקדשה אישית: "לילד יניק וחכים..."

לאחר מכן הרב שיחק איתו ולא נרגע עד שראה שהוא מחייך לכל עבר. כל זאת עיני רואות. ואני עומד ומשתומם!

ועוד סיפר אחד האברכים: כי לא זכו הוא ואשתו לפרי בטן כעשר שנים.

יום אחד השתתפו בברית מילה שבו היה רבינו סנדק. וכשראה רבינו את האברך, אמר לו: בוא אל ביתי לאחר הברית, כי יש לי משהו להעביר לך. ואחר הברית נתלווה האברך אל רבינו הגדול אל ביתו, וקיבל ממנו מאתרוגו שבירך עליו בחג הסוכות, ואמר לו: תאכלו מאתרוג זה ובעזרת ה' תפקדו בזרע של קיימא.

והנה זה פלא לאחר חודש ימים נפקדה אשתו ונולד להם בן זכר בשעה טובה ומוצלחת, וקראוהו בשמו של רבינו.

קורא יקר! אם ברצונך להנציח את הגליון להצלחה, לרפואה שלימה, או להבדיל לע"נ יקירך, צור עוד היום קשר עם המערכת. זכור! "כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו".

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"ויחלם והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה וגו'" (כח, יב).

"סולם" – אמר רבי יוסף חיים, בעל ה"בן איש חי" – עולה בגימטריא 136 כמניין "ממון". ובא ללמדנו, כי לעיתים עושה האדם פרקמטייא ומרויח על ידה ממון רב, עליו לדעת כי כל הממון לא בא בכח כשרונו וחריצותו, אלא כן הוא רצון ה' יתברך שציוה את הברכה אל ביתו.

עוד יש לדעת כי הממון הוא גלגל חוזר בעולם. היום האדם מתעשר, אולם למחרת יכול – חלילה – להיהפך לעני.

משל למה הדבר דומה? לאדם שפסע ברחוב ולפתע ראה סולם מוצב ונשען על קיר בית אחד.

שמע האיש את שליבו של הסולם מדברים זה עם זה.

אני גבוה מכולכם! – התגאה ואמר השלב העליון – ולא בכדי אלא מפני חשיבותי שמני בעל הסולם גבוה מעל כולכם!

כאשר שמע האיש את הדברים הללו ניגש אל הסולם והפכו... נמצא השלב שהיה עליון על כולם נתהפך ונמצא בתחתית המדרגה...

כן הוא גם הנמשל – אמר רבי יוסף חיים – והוא מרומז בפסוק: "סלם מצב ארצה", הממון נדמה לו לאדם כי הוא בא לו בזכותו אולם באמת "וראשו מגיע השמימה", הכל ברצון ה' יתברך, ברצותו מעשיר וברצותו מרושש.

"ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבש" (כח, כ).

מדוע – שואל הכלי יקר – נאמר כאן בפסוק: "ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבש", וכי היה עולה על דעתנו שילבש את הלחם ויאכל את הבגד?... לכאורה היה צריך להיות כתוב: "ונתן לי לחם ובגד"?

על כך מתרץ ה"כלי יקר": יעקב אבינו בצדקותו הרבה מבקש מאת הקדוש ברוך הוא שלא יתן לו לחם יותר מן הנצרך לו לקיומו, ובגד יותר מן הנצרך לו לכיסוי גופו, שכן יעקב אבינו חשש, שאם יהיו בידו מותרות, עלול הדבר להביאו, חס ושלום, לידי חטא ועון.

אם כך – שאל רבי יואל טייטלבוים מסאטמאר בעל הספר "ויואל משה" – תפילתו של יעקב אבינו לא התקבלה... שהרי אנו מוצאים בפסוק (ל, מג) שם נאמר על יעקב אבינו: "ויפרץ האיש מאד מאד ויהי לו צאן רבות ושפחות ועבדים וגמלים וחמרים", ואם כן מוכח שהתעשר עושר רב הרבה יותר מן הנצרך לו לאכול וללבוש?

אלא – תירץ הרבי – יעקב אבינו לא התפלל שתמנע ממנו העשירות, אלא להיפך, חפץ היה בה לצורך עבודת ה', אלא בקשה ותפילה הייתה בפיו, שינתן לו דעת להבין כי חלקו בעושר הניתן לו הוא רק לחם כדי לאכול ובגד כדי ללבוש, ואילו כל השאר מוקדש כולו לתורה וצדקה ועבודת ה'!

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

לפצח גרעינים באמצע הדרשה...

סיפר רבי שלום מרדכי שבדרון זצ"ל על יהודי שעבד לפרנסתו כאינסטלטור במשך ימות השבוע הגיע כמו רבים מתושבי השכונות לשמוע את הדרשה של ר' שלום מדי ליל שבת. הוא היה מתיישב בקדמת בית המדרש, בספסל השלישי מעל הבימה מול פניו של ר' שלום, ומאזין לדרשה. היהודי נהג להגיע בקביעות כשכיס מעילו מלא עד חציו בגרעיני חמניות, ובעת השיעור פיצח גרעינים (הוא לא היה היחיד. רבים פיצחו). בדרך כלל היה מעיר ר' שלום לצעירים על פיצוח גרעינים באמצע הדרשה, בעיקר מחמת הלכלוך שהצטבר על רצפת בית הכנסת, דבר שפגם בכבוד בית הכנסת וגרם צער לגבאים שהיו נאלצים לטאטא את ההיכל אחרי הדרשה. משום־מה לאותו יהודי שישב ממש מולו לא היה מעיר דבר, אולי כיון שכלל לא השליך את הקליפות על הארץ. כך או כך, היהודי היה מתיישב, מקשיב ומפצח.

פעמים רבות הביא אתו את בנו הילד והושיבו לידו. הילד שלא הבין כמעט את דברי הדרשה היה חומק החוצה בתחילת הדרשה, לפעמים חזר ולפעמים לא. חלפו השנים והילד כבר הבין את הדרשה אך מיאן לשבת ממש ליד אביו, כי הרגיש לא טוב עם כך שאבא לא מכבד את עצמו: יושב לו בקדמת בית המדרש ומפצח גרעינים כמו הנערים (הם הקשיבו לדרשה אבל בשובבות: פיצחו).

מפעם לפעם העיר הבן לאביו, כמובן ברמיזה בלבד ובעדינות. "כבר יש לך זקן לא שחור, ואנשים בגיל שלך לא מפצחים כאן גרעינים", העז פעם לומר לאבא וזה כבר היה על גבול החוצפה. אבל אביו לא שעה לרמזיו. ניסה הבן לדחוק בו שיישב רחוק או בצדי בית הכנסת 'זכרון משה', אך ללא הועיל. אביו אמר לו: "אני רוצה לשמוע טוב ולהתרכז, ומרחוק אני לא שומע כל כך טוב". ראה הבן שאין תועלת ברמזים והפסיק להעיר, אבל לא הגיע לשבת ליד אביו בשום אופן.

ליל שבת אחד ביקש האב מבנו פעמיים: "אולי נלך יחד לשיעור ולדרשה של ר' שלום". ענה לו הבן: "כבר אמרתי לאמא את הסיבה שאני לא רוצה ללכת לדרשות". תכננה האמא מראש את העניין, והיא אכן אמרה לבעלה ברורות: "אנחנו לא מבינים מדוע אתה מוכרח לפצח גרעינים ככה מול הפנים של ר' שלום... זה מבייש אותנו".

פתח האינסטלטור את פיו ואמר: "אני עובד קשה כל ימות השבוע 'בזיעת אפך תאכל לחם'. מגיע ליל שבת אחרי הסעודה, האישונים שלי נעצמים, אני עייף עד מאוד. אבל אני לא רוצה, לא מוכן, לא יכול ולא מסוגל לוותר על הדרשה של ר' שלום; ואפילו אוותר על הדרשה, על השיעור ב'חיי אדם' שבתחילת הדרשה עליו לא אוותר ויהי מה. הוא החיים שלי – ההלכות הללו של ה'חיי אדם', בלי השיעור הזה אני כלום. לא אוותר! אבל אם לא אפצח גרעינים מיד עם תחילת השיעור אירדם. לכן אני מפצח גרעינים כדי לא להירדם. אם היה לידי משקה קר או חם אולי היה הדבר מועיל לי קצת, אבל גרעינים מועילים ביותר כי הפיצוח רצוף כאילו אוחז את עפעפי העיניים שלי, שלא יירדמו. באותו רגע קיבלו הגרעינים מימד חדש – של יהלומים...

ביני לבני

הרה"ג **יחיאל פליסקין** שליט"א

מח"ס **"שתולים בבית השם"** ועוד

מדוע רגישות גבוהה עלולה לגרום לנשירה?

המסגרות החינוכיות, והקהילה החרדית בכללותה, דורשות - ובצדק - תבנית אחידה, ועמידה בכללים ברורים. זה מצוין לרוב הציבור.

אך עבור נפש רגישה, שכל חוסר התאמה קל פשוט כואב לה בעוצמות, אזי כל נסיון 'הכנסה לתבנית' עלול לפגוע פגיעה כואבת ומטלטלת במעמקי הנפש.

בנוסף: הם מזהים בבהירות אם מתגנבת למערכת טיפה של חוסר אמת... גם כשזו עטופה בהסבר אידיאולוגי. מה שיכול לגרום להם להיות אנשי אמת (חיובי), או לאבד אמון במערכת כולה (שלילי). ובנוסף: המקצב החברתי השכיח בגיל הנעורים, שכולל לפעמים תחרותיות או עוקצנות, עלול להכניס אותם למצוקה של ממש. וכך עלולים הם לפתח ריאקציה ממשית מכל המוסד והממסד, ולטעון כי המסגרת הרגילה חונקת את נפשם, ואינה מבינה את "יחודם... אזי מתעורר בהם רצון למסע אישי, סוג של "הדרך שלי מול בורא עולם"... וכך הם בורחים למרחב בלתי מחייב, כדי למצוא שקט, משמעות, ואי-שיפוטיות. ובקיצור, סכנת נשירה, ה' ישמור.

מה התפקיד של הורים למתבגרים במצב כזה?

הנה 7 עצות להורים:

1. **פרישה מהמרוץ.** תפרשו עבורו/עבורה סופית מהמרוץ אל המצוינות והתחרותיות, אשר הם ובים לרוב הציבור, לא עבורו. שלא יהיו אי-הבנות, גם הם צריכים מסגרת חרדית! אבל בגוון אישי, שונה ושקט. 2. **לגיטימציה וקבלה.** הסבירו לעצמכם ולהם את מציאות התכונה, יתרונותיה, ואתגריה. 3. **עידוד יצירתיות.** חובה לאפשר להם: יצירה / מוזיקה / כתיבה / טבע וכדומה, בכל מחיר. עבורם זה לא ביטול תורה, ולא בזבוז זמן, וגם לא "מוזרות חברתית". אלו כלים קריטיים להתחברות לעולם, ולשחרור עומס. 4. **מרחב שקט.** הכירו בצורך שלהם לזמן שקט / 'התבודדות' מדי פעם, ובפרט לאחר הצפה או **אירוע משמעותי.** הם בחיים לא יהיו 'סוס עבודה' שילמד/יעבוד ברצף בכל מצב. 5. **תיקוף רגשי.** אם תגובתם לאירוע רגשי נראית לכם מוגזמת, אל תאמרו "הגזמת", "מה אתה עושה עסק", כי החוייה שלהם אכן עוצמתית! הם אכן חוו צונאמי, גם אם אתם ראיתם רק גשם רגיל.

6. **צמצום ביקורת.** מערכת העצבים שלהם רגישה מאוד לביקורת. אז אמרו להם ביקורת רק לעיתים נדירות, ובכל מקרה רק בארבע עינים ובעדינות. 7. **חיזוק תחושת מסוגלות.** עודדו אותם להתנסות באתגרים בקצב שלהם. גם אם הוא למד עמוד אחד בזמן שחבריו הספיקו סוגיא שלמה בעיון. הצלחות קטנות יבנו להם ביטחון עצמי מול העולם ה'מאיים'.

טקסט 054-8457834